Андре МОРУА

СОБОР

Оповідання

У 18.. році на вулиці Сант-Оноре один студент зупинився перед вітриною мистецької крамнички. На тій вітрині було виставлено полотно Мане "Шартрський собор". У ті дні Мане мав лише жменьку шанувальників, однак у перехожого був відмінний смак: краса картини зачарувала його. Багато днів поспіль повертався юнак до неї. Врешті-решт, він набрався хоробрості і зважився зайти до крамнички та запитати про вартість уподобаного полотна.

— По правді кажучи, — відказав продавець. — Картина тут висить уже довгенько. Я б вам її віддав за дві тисячі франків.

Не було в юнака таких грошей. Та його родина з провінції була досить заможною. Коли студент рушав до Парижа, один із дядьків йому сказав: "Я добре знаю, що таке життя молодої людини. В разі термінової потреби, напиши мені". Парубок попросив у продавця на тиждень відкласти для нього картину, а сам тим часом написав дядькові.

У Парижі студент мав коханку. Заміжня за чоловіком, значно старшим за неї, вона відверто нудьгувала. Ця жінка була трохи вульгарною, досить дурненькою і дуже гарною. Того ж вечора, коли юнак дізнався ціну "Собору", вона до нього звернулася:

— Завтра я чекаю на подругу по пансіону, яка має приїхати з Тулона. А у мого чоловіка зовсім нема часу на прогулянки з нами. Тож, я на вас розраховую.

Подруга приїхала наступного дня. А з нею прибула ще одна. Протягом тривалого часу довелося студентові вигулювати трьох жінок Парижем. Оскільки він з власної кишені платив за обіди, фіакри та спектаклі, його стипендія швидко вичерпалася. Юнак позичив трохи грошенят у друга і вже починав не на жарт хвилюватися, як отримав листа від дядька. Родич надіслав йому дві тисячі франків. О, це була велика втіха. Парубок розквитався з боргами і зробив подарунок коханці. Якийсь колекціонер придбав "Собор" і, багато років потому, передав його Лувру.

Сьогодні студент перетворився на старого і відомого письменника. Та серцем він лишився молодим. І досі він спиняється, схвильований, перед мальовничим пейзажем чи красунею. Часто, виходячи з дому, він зустрічає пані похилого віку, яка мешкає в сусідньому будинку. Вона і є його колишньою коханкою. Її обличчя заплило жиром; під очима, гарними колись, утворилися потворні мішки; над верхньою губою видніються сірі вуса. Ходити їй було важко — ноги здавалися ватними. Письменник вітається з нею, але ніколи не зупиняється поговорити: пам'ятає, якою злою вона була, та і неприємно йому думати, що він колись кохав її.

Час від часу він іде до Лувру, піднімається до зали, де виставлено "Собор". Довго дивиться на нього — і зітхає.